

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

همال متن قوانین - تصویبنامه ها - صورت مفصل مذاکرات مجلس شورای ملی - مذاکرات مجلس سنا
اخبار رسمی - فرامین - انتصابات - آئین نامه ها - بخشنامه ها - آگهی های رسمی و قانونی سؤالات

سال ششم - شماره ۱۵۳۰

صفحه ۱

شنبه ۴ خردادماه ۱۳۲۹

فهرست مطالب

دوره شانزدهم قانونگذاری

شماره مسلسل ۲۳

مذاکرات مجلس شورای ملی

جلسه ۲۳

صورت مشروح مذاکرات مجلس روزیکشنبه بیست و چهارم اردیبهشت ماه ۱۳۲۹ فهرست مطالب :

- ۱- تصویب صورت مجلس ۱۹ اردیبهشت
  - ۲- قبل از دستور آقایان: دکتر شایگان - دهقان - گودرزی- حاذقی .
  - ۳- قرائت اسامی اعضاء کسبون منتخبه از شعبه نظر رسیدگی باختلاف نظر مجلسین و تصویب دو فوریت طرح پیشنهادی در این خصوص
  - ۴- مذاکره در طرح قانون راجع بالغاء تصمیحات هیئت تصفیه در باب تقسیمات کشور
  - ۵- تعیین موقع و دستور جلسه آینده - ختم جلسه
- مجلس دو ساعت و ربع قبل از ظهر ریاست آقای جواد گنجه (نایب رئیس) تشکیل گردید

نایب رئیس - اسامی غائبین قرائت میشود

(بشرح زیر قرائت شد)

غائبین با اجازه آقایان: منصف - دکتر طباطبائی - احمد حمیدیه - نقیه الاسلامی - کوراوغلی .

غائبین بی اجازه آقایان: فرهودی - مرتضی حکمت قهرمان - سنندجی - تیمورتاش - اقبال - دکتر سید امامی - معدل - سودآور .

دیر آمده با اجازه - آقای دولتشاهی دو ساعت .

دیر آمدگان بی اجازه آقایان: دکتر مصباحزاده زنگنه - اورنگ - خسرو قشقانی - حسن اکبر - دکتر هدایتی - شهاب خسروانی - دکتر کیان - پناهی - افشار صادقی - سلطانی - ناصر ذوالفقاری - دکتر راجی هریرک ۲۰ دقیقه .

آقایان: دکتر مصدق - دکتر بقائی - سیدعلی بهبهانی - جمال امامی - آزاد - در موقع رأی حاضر و سی دقیقه آخر جلسه نبودند .

۱- تصویب صورت مجلس

۱۹ اردیبهشت

نایب رئیس - نسبت بصورت جلسه سهشنبه ۱۹ اردیبهشت اعتراضی هست ؟

کشاورز صر - آقا صورت مجلس راجعاً نمی دهند ؟

نایب رئیس - صورت مجلس ۱۹ اردیبهشت توزیع شده مربوط بجلسه اسبق است بایستی رأی گرفت آقای ناظرزاده بفرمائید .

ناظرزاده کرمانی - در جلسه سهشنبه

گذشته بنده راجع بماده چهار قانون فروش خالصجات توضیحی دادم که اگر خریدار کشاورز از عهد آبادی ملک بر نیاید با رضایت خودش میتواند که آن ملک را بخریداری مشابه خودش بفروشد و حتی آقای مغیر کسبسون و همچنین آقای وزیر دارائی هم يك توضیحی راجع باین موضوع دادند (مکرم- صحیح است) ولی این بیانات بنده که بعد از بیانات جناب آقای قاسم فولادوند بود عیناً در ذیل بیانات ایشان چاپ شده بدون اینکه اسمی از گوینده برده شده باشد البته مهم نیست ولی چون ممکن است در آینده يك بیانات مهمتری گوینده اش همین طور اشتباه بشود خواستم استدعا کنم که مقام ریاست تحقیق بفرمائید که این اشتباه از تند نویسی بوده یا از مطبوعه و در صورت دیگر تکرار نشود .

نایب رئیس - این اشتباه از چاپخانه بوده و اصلاح میشود . آقای آزاد

آزاد - بنده راجع به آقای شاهرخ رئیس تبلیغات گفتم سه هزار تومان ایشان انعام گرفته اند و در هر صورت جلسه سه هزار لیره نوشته شده خواهش می کنم اصلاح شود

آشتیانی زاده - همینقدر هم هست

نایب رئیس - اصلاح میشود دیگر اعتراضی بصورت مجلس نیست؟ (گفته شد خیر) تصویب شد

حاذقی - بنده تذکر نظامنامه ای دارم

نایب رئیس - طبق چه ماده ای؟

حاذقی - ماده ۷۲ - ۷۳ - ۷۴ - ۷۵ و بنده ماده ۷۲ را برای آقایان میخوانم .

ماده ۷۲ - نمایندگان باید در روزی که قبلاً برای تشکیل جلسه معین شده منتهی تا ۱۵ دقیقه بعد از ساعت معین در تالار جلسه حاضر شوند در صورتی که در آخر یا نوزده دقیقه اکثریت برای شروع مذاکره حاصل نشود رئیس مجلس را تعطیل می کند و غائبین

• این مذاکرات مشروح بیست و سومین جلسه از دوره شانزدهم مجلس شورای ملی

• اداره تند نویسی و تحریر بصورت مجلس •

در اجراء معادل حقوق تمام روز جریه میشوند و اساسی آنان در جلسه علنی بعد جداگانه اعلام میشود و در صورتی که عده کافی برای شروع مذاکره حاصل نشده باشد فائین در مقابل هر ۱۵ دقیقه معادل یک مهر حقوق روزانه جریه میشوند اگر اشخاصی در موقع رای غایب شوند معادل نصف حقوق روزانه جریه میشوند و نام آنان نیز در جلسه بعد اعلام میشود. اسامی همه آنها که بترتیب فوق جریه شده اند برای نشر بجز باید یومیه داده خواهد شد ، و مطابق ماده ۷۵ اجرای آیین نامه و حفظ نظم بعهده رئیس مجلس است و چون چندین جلسه است که ماده ۷۲ مفادش اجرا نمیشود خواستم نظر مقام ریاست را جلب بکنم باین که در جلسه پیش هم قید شد و تصریح شد که ساعت تشکیل جلسه ساعت ۹ صبح خواهد بود (یکنفر از نمایندگان- ساعت هشت و نیم) ساعت هشت و نیم اعلام میشود و ساعت ۹ رسیت پیدا می کند و الا ساعت ۲ و ربع بظهر است یعنی سه ربع ساعت از وقت معهود گذشته است که جلسه رسمیت پیدا کرده و چون مطابق نظامنامه جلسه باید در موقع خودش رسمیت پیدا بکند از مقام ریاست تمنی میکنم که ساعتش را تعیین بفرمایند و در همان ساعت هیئت رئیسه در مکانشان حضور پیدا بکنند که اگر از آقایان نمایندگان غفلی شد مقام ریاست طبق ماده نظامنامه عمل بکنند تا تشکیل جلسات منظم صورت بگیرد. و کارهایی که ما در دستور داریم بتوانیم در همان حداقل مدت ۳ ساعت لااقل پیشرفت کنیم (صحیح است)

نایب رئیس - آقای نورالدین امامی

نورالدین امامی - آنچه که بنده میخواستم عرض کنم آقای حاذقی فرمودند

نایب رئیس - آقای قنیه زاده

فقیه زاده - بنده هم همین قسمتی را که آقای حاذقی عرض رساندند خواستم عرض برسانم چون آقای حاذقی فرمودند که ساعت ۹ و ربع جلسه باید تشکیل شده باشد در صورتیکه زنک را ساعت ۹ و نیم زدند و بایستی که ساعت ۹ زده شده باشد. (صحیح است)

۲ - نطق قبل از دستور آقایان :

دکتر شایگان - دهقان - گودرزی حاذقی

نایب رئیس - اگر آقایان موافقت بفرمایند نطقهای قبل از دستور شروع می شود آقای دکتر شایگان بفرماید .

دکتر شایگان - بنده عرض خیلی مختصری دارم یکی از کارهای مشکن مملکتی این قضیه مستخدمین دولت است در قسمتی که هم وقت از عده زیاد مستخدمین دولت شکایت میشود و غالب اوقات وجود آنها را غیر ضروری میدانند و در همان حین گفته میشود که اگر مستخدم دولتی هست و زائد هست اینها را بفرستید بوزارت فرهنگ برای اینکه در آنجا بکار تعلیمات اجباری بپردازند این بیان میرساند که اگر مستخدم دولتی هست که وجودش منشاء آزاری هست و مفید هست اشخاصی هستند که بعنوان معلم انجام وظیفه میکنند ، برای اصلاحات مملکتی اقدامات متعددی میشود کرد که بعضی از این اقدامات جنبه فوری

و آتی دارد و بعضی دیگر هست که جنبه اساسی و نتیجه اش هم در برتر عاید مملکت میشود آن اقدام اساسی که ممکن است این مملکت را نجات بدهد این اقدام اساسی بایستی توسط معلمین انجام بگیرد یعنی معلمین بایستی نسلهای آینده را تربیت کنند و تعلیم کنند و بآنها تمام آنچه را که ایده های ملی است تلقین کنند و از آنها بخواهند که مملکت را بصورت دیگری و بهتری که همه ماها خواهیم بستیم در بیاورند برای اینکه معلمین تشویق شوند هم معلمین که الان مشغول هستند و در حال حاضر بکار می پردازند و هم اشخاص دیگری بعلمت اینکه الان محرومترین طبقات مستخدمین دولت معلمین هستند و توجهی بکار معلمین نمیشود و رغبتی نشان نمیدهند که اینها راغب بشوند که باین خدمت مقدس بپردازند و وظیفه منطقی همه نمایندگان مجلس این است که بهر نحو ممکن است این آقایان معلمین را تشویق بکنند که البته گاهی از این قبیل اقدامات هم شده است از قبیل همان دفعه ای که قرار شد از اضی تقسیم بشود و غیر ذلک و البته یک مقدار از این اقدامات بایستی متوجه احترام و تجلیل آقایان بشود یکی از اقدامات که مؤثر است در زندگی این افراد این است که حقوق کافی بآنها داده شود الان معلمین حقوقی کمی بگیرند کافی نیست البته بودجه مملکتی شاید اجازه نمیدهد یعنی این بودجه باین ترتیبی که مادرشش کردیم اگر بهر علتی یکسال یا دو سال به مستخدمین دولت اضافات و ترفیعاتشان را ندهید بی نهایت بی انصافی و ظلم است که این مقدار مختصری هم که به معلمین میدهند همین راهم بعنوان نداشتن بودجه و غیر ذلک چند سال توقیف کنند (صحیح است) الان سه سال است که پولی که بخدمت الله برای خیلی کارهای دیگر بجدفراوانی هست این چهار شاهی که بایستی به معلم بدهند نیست این آقایان شکایتشان بلند شده چون من افتخار دارم که معلم هستم و بعنوان الله تمام مدارج معلمی را طی کردم یعنی از معلمی ابتدائی شروع کردم و باین جا رسیدم تا معلمی عالی و الا ان هم معلم هستم و افتخار میکنم اینها به من رجوع کردند و یک تقاضائی کردند که بنده این تقاضا را میدهم بحضور رئیس محترم مجلس که راجع به ترفیعات و اضافات این آقایان هر اقدامی که ممکن است بفرمایند (سالار بهزادی) - بنده قبلا سؤال کرده ام و دولت هنوز جواب نداده) عرض دوم بنده این است که خیلی میل داشتم وسعت وقتی باشد که بتوانم آمال و آرزو و کمال مطلوب جبهه ملی را در باب آزادی و چرا ما اینهمه سنک آزادی را بسینه میزنیم این را بنده اینجا تشریح کنم . گاه مطالبی هست که از دست وضوح مشکل میشود ایرادش و بعد بطلب هم بر سر زبانها می افتد و بقول معروف مبتدل میشود یعنی آزادی گفته میشود و مفهومش معین نیست البته بنده این وقت را فعلا این جا ندارم که در این باب بسط کلام بدهم ولی اینقدر هست که نظر بنده و نظر جبهه ملی این است که مملکت ما وقتی می تواند ادامه حیات بدهد که همه مردم این مملکت بخواهند این مملکت ادامه حیات بدهد همه

مردم این مملکت علاقمند باستقلال این مملکت باشند (نمایندگان - هستند) بای هستند و اگر ما بخواهیم که این مملکت بیاند هیچ قدرتی در دنیا نیست که بتواند این ودیعه الهی را از دست ما بگیرد (صحیح است) ولی شرطش این است که مردم حس کنند ، حس کنند بحرف نیست ، بحرف ابدأ نیست بایستی مردم حس کنند که مملکت مال آنها است (صحیح است) بایستی حس کنند که اگر خدای نخواستہ باستقلال این مملکت لطمه ای وارد آمد بجان و مال و حیثیت و آزادی آنها در خطر است ، این حس را باید بکنند برای اینکه این حس را بکنند ما بایستی خیلی شائق باشیم که همه مردم در امور مملکتی اظهار نظر بکنند و این بجا بگویند ، همه سیاستمدار درجه اول نیستند سیاستمدار درجه اول آقایان هستند که آمده اند این جا آنها نیستند ولی همین که تعلق خاطر نشان بدهد و اظهار نظر در امور مملکت بکند او را گرم نگه میدارد و حس می کند که عضو یک جامعه است ، حس میکند که حیات او بستگی دارد بحیثیت این ملت و اگر چنین ملتی وجود داشته باشد که الحمد لله ملت ایران از این باب نشان داده است که وجود دارد هیچ قدرتی نمیتواند استقلال ایران را از بین ببرد (صحیح است) آن قدرتهای ظاهری برای امور ظاهری است ولی قدرت واقعی و باطنی در خود ملت است ، در فرد فرد افراد ملت است (صحیح است) بنده نه از گذشته صحبت می کنم یعنی از سیاست گذشته و نه از سیاست آینده ، گذشته ها گذشته است سیاست آینده را هم کسی نمی داند ولی سیاست فعلی بین المللی سیاستی است که اگر هزار نفر باشند و یک خاکی داشته باشند با شناسد سلطانی داشته باشند ، حکومتی داشته باشند اگر هزار نفر باشند و این هزار نفر تعلق داشته باشند که استقلالشان را حفظ کنند محیط بین المللی طوری است که اجازه نمی دهد این هزار نفر از بین بروند چه رسد بیک ملت چند هزار ساله ای که مشق حکومت و تمدن و ادب و اخلاق بدینا داده است اگر یک چنین ملتی وجود داشته باشد (که در این مملکت وجود دارد بعد الله) و افرادش هم علاقمند باشند که بماند هیچ قدرتی نمی تواند او را از بین ببرد (صحیح است) این را مقدمه عرض کردم برای این مسئله برای اینکه حس کند آمدردی که در کوچه میگرد که او متعلق بایران است و علاقه دارد باید یک کاری کرد و واردش کرد که آقا بیا دخالت کن در کار مملکت ولو حرف باطل بزند چون نمایانند ولو اینکه دیدیم ۹۹ درصد حرف باطل هم نمیزند حرف حق از دهان مردم بیرون می آید ، آن جریانات خلاف آن جریاناتی که بر علیه مملکت تمام می شود آن مال مردم نیست آن مال دسته ایست که بر علیه مملکت تلقین می کنند برای این کار است که در حکومت ملی و حکومت مشروطه بزرگترین قدرتی که وجود دارد قدرت جریانه است روز نامه نگار بسیار محترم است همه ما بایستی ممنون روز نامه نگار را

باشیم اینها هر چه بنویسند اگر از سر تا پا بن فحش بدهند مساوی اعمال مرا بروند پیدا کنند بروند پیدا کنند هیچ فرق نمیکند هیچ عیب ندارد ما باید با احترام بگذاریم و همیشه این احترام را در نظر داشته باشیم برای خاطر اینکه آزادی جریانه را از میان ببرند غالباً می گویند اهانت کرده است ، فحش داده است ، آقا هیچ عیب ندارد اگر هم فحش بدهند شوننده باید عاقل باشد شوننده میفهمد که اگر گفتند فلان شخص آزاد مرد این دیکتاتور خواهد است مردم می شنوند باور نمیکند ولی اگر هم فلان دیکتاتور را دیکتاتور گفتند میگویند خوب مادرست فهمیده بودیم این همانست بنابراین از آزادی جریانه هیچ ملتی ضرر ندید اگر آقایان از همان دارند که البته اذعان دارند باین موضوع بارها در خارج که من دیدم همه نمایندگان ملت ، همه نمایندگان مجلس از چه و راست در این باره صحبت کرده اند بنده میگویم آقا بطور در یک مملکت مشروطه ای یک استاندار روزنامه نویس را می آورد در محضر عام باو سیلی میزند ، فحش میدهند یادش باورده شاموزوزه می آید این چه حرکت عتیفی است که یک استاندار نسبت بیک روزنامه نویس میکند و برای اینکه بحرف نکند در سؤالی کرده ام از دولت راجع به همین شخص مرتضی مهدی منیر روزنامه آئینه روز ایشان این شخص محترم را آورده اند بنده نمیدانم که چی نوشته ممکن است بسیار چیز مهمی نوشته باشد ، ممکن است بسیار چیز بدی نوشته باشد ولی مملکت قانون دارد (صحیح است) باید آورد او را و محکومش کرد و آن مجازات را هم در باره اش اعمال کرد بهیچ فردی ملت ایران اجازه نمیدهد بگوش یک روزنامه نویس سیلی بزند (صحیح است) بنده در این باب یک سؤالی کردم که آقای عبدالقدیر آزاد هم اظهار مرحمت کرده اند و امضاء فرموده اند این را میدهم بدولت برای اینکه برای جواب حاضر شود ، هنوز رفع این اهانت و توهین نشده است مردم از این باغبری میرسد امروز صبح بنده اطلاع دادم که چندان از این باب نگران باشید اگر در کرمانشاه این اقدامات میشود علتش این است که در تهران هم همین اقدامات و نظائرش انجام میگیرد و آن هم راجع بیک روزنامه های دیگر است و بنده چون در این باب هنوز اطلاعات کافی ندارم ساکت میشوم و بعد از کسب اطلاعات آن را هم عرض آقایان میرسانم راجع بر روزنامه ایست که در تهران منتشر شده که همین حرکت یا نظیر آن را نسبت به او انجام داده اند (آشتیانی زاده - کی انجام داده) حالا نمیدانم و خوب واقف نیستم اینقدر هست میدانم که نسبت بان روزنامه اهانت شده او را قس را جمع کرده اند نسبت بکسی که اصلاً و ابدأ کارهای نیست آن روزنامه او را هم گرفته اند و توقیف کرده اند اما چون اطلاعات کافی ندارم و حرف بدون سند نمیتوانم بزنم ساکت میشوم ضمناً تقاضا دارم در حضور محترم ریاست مجلس که بدولت تذکر بدهند که من یک سؤال بیک تقاضا کرده بودم سؤال بنده راجع بآقای شاهرخ (آشتیانی زاده - سلمه الله تعالی) بنده دعاد حق غیر مسلم نمیکند عرض میکنم در باب این شخص بنده سؤالی کردم که مطالب را باید بعد عرض کنم و جوابی هم

نداده اند و اما یک تقاضائی کردم که آن تقاضا راجع باین بود که گمان می کنم همه آقایان بامن هم عقیده باشند که در کار مملکتی اگر اسراری هم هست برای غیر اهانش هست نمایندگان مجلس اهل این هستند که از اسرار مطلع باشند و مانعیتونیم بگوئیم که نماینده مجلس بقول آن شخص معروف که گفت نماینده باشی بشرط اینکه در امور سیاسی دخالت نکنی اگر اجازه میدهد ما دخالت بکنیم در سیاست و اگر اجازه ندهد باز هم دخالت خواهیم کرد برای این است که بنده تقاضا کردم تصویب نامه هایی که در دوره فترت و در زمان آقای ساعد گذشته است برای اطلاع مجلس بفرستند این را تقاضا میکنم که مجلس بفرستند (احسن است)

پیر آسته - در دوره قوام السلطنه هم تصویب نامه گذشته است آنها را هم بفرستند

نویس - آنها را فرستاده اند

نایب رئیس - آقای دهقان

احمد دهقان - بنده قبل از اینکه صحبت اصلیم را بکنم در تأیید فرمایشات آقای دکتر شایگان راجع بکار معلمین میخواستم از مقام ریاست استدعا بکنم که سؤالی که راجع بر ترمیم و تأمین حقوق آموزگاران از آقای وزیر فرهنگ در یک ماه قبل کردم و تا کنون جواب نداده اند برای جواب حاضر شوند چون عمل دولت در این مورد برخلاف قانون مصوبه مجلس شورای ملی است و با اینکه تمام آقایان علاقه تام و تمام بنامین و بهبود وضع آموزگاران و معلمین دارند (صحیح است) در سال گذشته برای یک طبقه از آنها یعنی آموزگاران قانونی تصویب کردند این قانون را وزارت دارائی ، وزارت فرهنگ بیل خودش تعریف کرد و برخلاف نیت آقایان آنقدری که معین کرده بودند نداد و عمل دولت بطوری که عرض کردم خلاف قانون است این است که بنده سؤال کردم که دولت جواب بدهد که چرا باین ترتیب عمل کرده است و خواهش میکنم زودتر برای جواب حاضر شوند و اگر بیش از این تأخیر بکنند دولت را بانفاق رفقای خودم که کمال علاقه را بشامین حقوق معلمین دارند استیضاح خواهیم کرد (آشتیانی زاده - احسن است) بطوری که آقایان استحضار دارند بنده هم افتخار عضویت هیئت را داشتم که مأمور حمل جنازه اعلیحضرت فقید رضا شاه کبیر بود ، در مصر و عربستان سعودی پذیرائی و تجلیل و تکریمی که از طرف دربار این دو کشور و دولت و ملت مصر و عربستان سعودی نسبت بجنازه رضا شاه کبیر و هیئت اعزامی شد (حائری زاده - چه ربطی بمجلس دارد) مرا موظف میدارد که از دربار و دولت مصر و از دربار و دولت سعودی و از مردم این دو کشور و بخصوص از اولاد حضرت نایب السلطنه عربستان سعودی تشکر کنم (صحیح است) و قطع دارم در این تشکر مترجم احساسات نمایندگان معظم مجلس شورای ملی و ملت ایران هستم (صحیح است) است حقیقه آنچه در خور شان شاهنشاه فقید و دولت و ملت ایران بود انجام دادند و بخصوص پذیرائی صمیمانه و بی تکلف و بی شائبه کشور سعودی مافوق

انتظار همه بود مخصوصاً در مکه معظمه و روضه نوریه رسول اکرم جای همه حاضرین عالی بطوری مردم نسبت به شاهنشاه فقید و ایران و ایرانیان ابراز احساسات کردند (فلا رمضان اولاد نود - یاد شاه فطی) که وصف آن امکان ندارد (آشتیانی زاده - آفرین) رجال مصری و سعودی همه جا نیت خود را برای بسط و توسعه مناسبات دوستانه و برادری بین کشور خود و ملت و دولت ایران ابراز میدادند و این خود موجب کمال خوشوقتی برای همه ماست (آشتیانی زاده - شامام احرام بستید آقای دهقان؟) بله جای شما خالی ضمناً نمیتوانم از ابراز تأسف و حتی تنفر نسبت بعمل یکی دو دولت که در کشور ما نماینده دارند و مدعی وجود روابط دوستانه با ما هستند ولی رعایت مقررات و قواعد داخلی ما و حتی رعایت اصول متعارف بین الملل و مقررات عمومی بین الدول را نمیتوانید خودداری نماید (صحیح است) در حالیکه تمام کشورهای جهان با احترام رعایت احساسات ملت ایران در عزای مآثر کت کرده و با کمال حسن نیت در این جریان ابراز علاقه نموده اند که البته موجب کمال تشکر ما است یکی دو دولت مانند لهستان و چکوسلواکی و یکی دو کشور نظیر آن که استقلال کاریکاتوری دارند در خاک ما برخلاف قواعد و اصول پرچم خود را در این عزای نیمه افراشته نکرده اند (دکتر بقائی - در باره هم سفر کبیر ایران عروسی کرده آقا در موقع عزای من بنام یک ایرانی باین عمل دور از نزاکت آنها جداً و قویاً اعتراض کرده از وزارت خارجه میبرسم اینها نماینده کشورشان در کدام دربار هستند اگر در دربار شاهنشاهی ایران نمایندگی دارند که ملزم بر رعایت قواعد و اصول بین المللی ما و از آن بالاتر ملزم بر رعایت قواعد و اصول بین المللی هستند باید رعایت مقررات ما را بکنند ، رعایت نزاکت را بکنند (صحیح است) سفراء خارجی در مقابل عمل دور از نزاکت آنها جداً و قویاً باید عمل بکنند و اعتراض بکنند همانطور که در دوره قبل هم پیشنهاد کرده بودم حالا هم عرض میکنم آقا ما باین سفارتخانه ها چکار داریم جز اینکه لانه جاسوسی و عمل تخریبی در این مملکت است چه میکنند (صحیح است) بخواهند نماینده ما را از این کشورها که اصلاً بنمایند مادر آنها اجازه زیست نمیدهند اجازه خارج شدن از سفارتخانه را نمیدهند چه فایده ای میبریم که در کشور آنها نماینده داشته باشیم وقتی هم که طبق اصول حقوق بین المللی باید رعایت یک نزاکت بین المللی را بکنند نمیکند من خیال میکنم که درین قسمت مترجم احساسات تمام آقایان هستم (صحیح است) (دکتر بقائی - کاملاً صحیح است و از سفارت ایران درباریس یاد گرفتند که در موقع عزاداری آنجا عروسی کردند سفر کبیر ایران چه حقی داشته عروسی بکنند (زنک نایب رئیس) .

مکی - آنهم کسی را که دربار طرد کرده

دکتر بقائی - آنهم کسی را که دربار طرد کرده باید گفته شود که سفر کبیر ایران چه حقی داشته است این کار را بکنند (زنک نایب رئیس) سفارت شوری از سفارت ایران یاد گرفته

احمد دهقان - بهر حال امیدوارم که وزارت

خارج وظیفه خود را درین باره با کمال شجاعت و دقت
 انجام داد و اصل نماینده و این خبری را که آقای دکتر
 چائی میگویند صحیح نیست
دکتر بهائی - چرا در اخبار رسمی بوده چرا
 زاجع تاو نمیگوید
احمد دهقان - نیست آقا
دکتر بهائی - چرا هست
رئیس - آقای گودرزی
گودرزی - عرض بنده مربوط بقانون فروش
 قراضه خالصه است

آنچه بنده ملاحظه می کنم منظور این قانون
 کفالت روشن نیست یعنی معلوم نیست که میخواهند قراضه خالصه
 را یا به شخص ثروتمند و متمکن ام از اینکه از راهای
 ثالثه باشد یا اشخاص خارج بشرط سکونت در ملک
 مورد معامله بفرشند یا منظور تقسیم قراضه خالصه
 این راهای میخواهند خالصت را بفروش برسانند
 بهر حال کار از این دوشق خارج نیست .
 اگر منظور شق اول است هیچ احتیاج باین
 تشریفات طول و دراز و مواد قانونی ندارد
 مردم زیادی پیش بیش دهان برای بلعیدن این طعمه
 باز کرده با کمال تمکن و یولداوی داوطلب خرید
 قسمتی از خالصه نقد هستند و در ملک مورد
 معامله هم بمنظور استفاده بیشتر از سرمایه خود سکونت
 اختیار می نمایند .

اگر مقصود شق دوم و اساس مطلب این است
 که املاک خالصه بمنظور تقسیم بین رعایای قراضه خالصه
 با آنها فروخته شود راه انجام کار این نیست که در این
 قانون پیش بینی شده است اگر چه من از رعایای
 قسنتهای دیگر کشور اطلاع وسیعی ندارم که درجه
 خالی هستند و اوضاع مالی آنها چگونه است ولی در
 مازندران ما که قراضه هم نسبتاً زیاد است راهای
 اغلب پریشان و بی بضاعت و مساعده بقور و دارای
 بقایای بهره مالکانه هستند و پول ندارند که داوطلب
 خرید املاکی که کوچکترین قطعات آن حد اقل
 دارای ۲۴۰۰۰ ریال درآمد خالص است بشوند و
 بجهت زیر تحویل شرایط سنگین و مقررات کمر شکن
 این قانون برای تأمین منظور با آنها مقتضی نیست (صحیح
 است) چه

اولاً - مقصود از درآمد استمدادی ملک روشن نیست
 که مجموع درآمد استمدادی ملک است با سهم مالک
 و البته باید سهم مالک در این مورد موضوع تمین
 معامله باشد .
 در این صورت در نظر گرفتن هشت برابر درآمد
 استمدادی بعنوان تمین معامله خیلی زیاد است چه با
 تحمل هزینه کراف آبیاری و کود ریزی و شخمهای
 جزیر زمین و سایر عملیات کشاورزی می توان
 استمداد ملک را بطور خارج القاعه بالا برد و زمین
 محصول فوق القاعه بنسبت آورد .

آیا درآمد حاصل از چنین هزینه سنگینی را باید
 درآمد استمدادی نامید و آن را مانند تمین تمین
 معامله قرار داد و هشت برابر آنرا که سر بجهنم میزند
 بهای صحیح مورد فروش مصوب داشت

در صورتی که عایدی عادی و معمولی و همیشه
 املاک هیچوقت باین مقدار نمیرسد و بهای مازاد املاک
 را همچوگاه باین میزان تمین نمیکند و خالصت سابق
 دولت را که باشخاص متمکن و ثروتمند فروخته اند باین
 قیمت نبوده بلکه خیلی نازلتر از این مآخذ و نظر
 کارشناس اراضی مزرعی و بهای عادل روز بفروش
 رسانند در این مورد که می خواهند راهای را از حاصل
 رنج خود بیشتر بهره مند نموده و از نتیجه زحمات آنها
 بهتر برخوردار سازند و همه کشاورز بی بضاعت را
 ملی و ملاک نمایند نباید از نرخ عادلانه تجاوز کرد و باید
 عملی را که نسبت باشخاص متمکن در مورد فروش
 خالصه سابق انجام داده اند در مورد رعایای خریدار
 خالصه نیز معمول دارند .

ناباً طرز وصول تمین معامله چنانکه در این
 قانون پیش بینی شده عملی نیست .
 زیرا بنابر این شد ملکی که بیک نفر رهیت می
 دهند حد اقل ۲۴۰۰۰ ریال درآمد خالص داشته
 باشد چون برای تحصیل این اندازه درآمد خالص
 با در نظر گرفتن صدی پنجاه هزینه کشاورزی باید
 در حدود پنجاه هزار ریال عایدی غیر خالص بدست
 آورد و این همان مآخذ تمین معامله است که هشت برابر
 آن یعنی ۴۰۰۰۰ ریال بده قسط مساوی قسطی
 ۴۰۰۰۰ ریال تقسیم میشود که خریدار ملک خالصه
 برای کوچکترین سهمی که خریده باید سالیانه
 بپردازد .

حال توجه فرمائید رعیت پریشان بی بضاعتی که
 برای او ۲۴۰۰۰ ریال درآمد سالیانه منظور شده
 و برای پرداخت قسط سالیانه خود ۶۰۰۰۰ ریال کسر
 درآمد دارد و مجبور است که هزینه خوراک و پوشاک
 و زندگی دیگر خود سال واهل و فرزندان خود را هم
 از اینرا تأمین کند و مخارج کشت و زرع بصدی
 خود رانیز ذخیره نماید و بقایای بهره مالکانه سابق
 را هم بپردازد از کجا پول بیآورد که چرخ هته این
 امور را بگرداند و در تادیه اقساط تأخیر بکند تا بانک
 معامله رافسخ نماید از هیچ جا امیدی نداشته و
 چیزی زائد از درآمد خالص مرقوم ندارد و بانک در
 همان سال اول معامله را فسخ میکند منظور از وضع
 این قانون را که تأسیس و ایجاد کشاورزان خورده
 مالک است امری بوده متنی میسازد .

نالتاً رعایای قراضه خالصه بهیچ وسیله از این
 اقدام بانک اطلاع حاصل نمی کنند تا باستحضار بتوانند
 داوطلبی خود را اعلام کنند و بر فرض اطلاع مباشرین
 املاک خالصه که فروش آنها آنان را از استفاده های
 سرشار معروم میکند و به تهدید و عهد رعایا از این
 کار منصرف میکنند و اگر از این مرحله بگذریم
 رعیت فرصت و پول برای تمین کارشناس و تأدیه
 حق الزحمه بنا بر این جرئت شرکت در این معامله
 را تقواید داشت که دست خالی داوطلب بشود و بماند
 مازندران که دارای املاک خالصه زیادی است و باید
 آرزو دارم این املاک بر رعایای خالصه یعنی قسمتی از
 موکلین من فروخته شده همه زیادی از آنها ملی و ملاک
 شوند معمولاً در بقولات و حبوبات و غلات بهره

مالکانه نمی گیرند فقط در برنج آنهم در یکجریب
 زمین که چهل تا پنجاه بار (صحیح است)
 در صورتیکه خوب زراعت شود درآمد دارد چهار بار
 بهره مالکانه می گیرند و مالک در قبال این دریافت
 مخارج عمران و آبادی ملک و مالیات دیوانی و مساعده
 رهیتی را می دهد و رعایا در برابر زحمات و تسدی مأمورین
 دولت که خود دردد بیدرمان دیگری است حمایت
 می نماید بدینوسیله است رهیتی که اینهمه رفاه و آسایش
 در حال رهیتی دارد وقتی حاضر است از آرامش و
 آسایش خود دست بردارد که وضع بهتر و موقعیت
 مفیدتری بدست آورد و در غیر اینصورت حاضر نیست
 داوطلب خرید ملک که شرایط ملک آن این همه سنگین
 است شده و خود را در زحمت و متخمه اندازد (صحیح
 است)

بنابر این معتقدم بانک باید در انتظار بیداشدن
 داوطلب باشد و باید بعد از انتقال املاک خالصه
 سیاهه اراضی دائر و بائر و آبی و خشکه زاری را تمین
 و جنگل املاک خالصه را خواسته و صورت فروش
 آنها را که شامل اسامی رعایا و مقدار اراضی کزاز است
 میکند بخواهد اراضی را که هر فردی از رعایا استمداد
 زراعت آن را دارند تمین و بقیمت عادل روز بوسیله کارشناس
 تقویم کند و بقایای مالیاتی هر یک از رعایای بی بضاعت
 را تشخیص و قیمت کند و مساعده یکساله رعایای
 بی بضاعت را هم بعنوان وام باین وجوه بیفزاید و
 هزینه دفتری تنظیم اسناد رسمی را هم باین جمله اضافه
 کرده و مجموع را با قسط امتدلی تقسط و سنده معامله
 را تنظیم و ملکت را تحویل خریدار بدهد و رعایا را در
 برابر تعهدات مأمورین دولت حمایت کند و با آزادی
 عمل ابتکار آنها کمک نماید تا بتدریج ملک شده
 باصول ملک داری عادت کنند و موجبات آبادی و
 عمران قراضه خالصه فراهم آورند .

عرض دیگر بنده این است که هشتاد و پنج
 درصد مردم کشور ما کشاورز و کشتکار و خرده
 مالکند و از لحاظ ضروریات اولیه زندگی احتیاج
 بوضعیتی دارند که آنها را بکسب و کار کشت و
 زرعشان دلگرم و به محل زاد و بوم آنها علاقه مند نگاه
 دارد و نگذارد در اثر حسد و فقر طبیعت دچار خشک
 سالی و بیجاسالی شده و باین عکس در نتیجه نافتن بازار
 فروش و مشتری برای فروش کالای خود پریشان و
 بیچاره و سرگردان و آواره شده معوز و نابود شوند
 (صحیح است)

باید علاوه بر حمایت اصول خرده مالکی و تقویت
 کشاورزان تازه مالک زمام و اساس آنها را تأمین کرد
 و با تقویت مالیات های سنگین و انتحاضات بیهوده دست
 تسدی و اجحافات مأمورین را از گریبان آنها کوتاه
 نمود و باید با آزادی عمل و ابتکار شخصی آنها کمک
 کرد تا هر چه می خواهند میتوانند تولید کنند و بر قوه
 تولید خود بیفزایند و حاصل کار خود را بهر کسرو
 هر کجا که میخواهند ببرند و بفروشند . برای
 مازاد جنس آنها در کشورهای جهان بازار تهیه کرد
 و برای حمل کالا بی بازار جهان تسهیلات فراهم آورد
 تا سود فراوان بکشور آورده سطح کشاورزی کشور
 و جنبه اقتصادی آن بالا رفته تقویت شود

باید بوسیله سد بنندی و طرق علمی دیگر آب
 لازم کشور را ذخیره کرد که محصول کشاورزی
 کشور همیشه در گرو برف و باران باشد و باید
 دست به تهیه کالاهائی زد که در بازار دنیا پر مشتری
 و کم رقیب بوده هر چند کم تقاضای زیاد داشته که
 آتقدر چشم ما بدست این و آن نباشد تا در نتیجه آن
 مردم کشور از این تنگدستی و فقر و فلاکت رهائی
 یافته مرفه و آسوده شوند
 عرض دیگر بنده این است .
 که مازندران ما همیشه دچار کم آبی و گرفتار
 خشکسالی و بیجاسالی است .

در صورتیکه درازمنه قدیمه اینطور نبوده است
 برای جلوگیری از این وضعیت ناگوار پیشنهاد
 شده بود که سد «دریاچه» در بوبک که در جنوب
 غربی آمل واقع شده وسد تهن که در جنوب ساری
 واقع است بسته شود و این مطلب رسماً با اطلاع
 سازمان برنامه رسیده است تقاضای تمام اهالی مازندران
 از جناب آقای منصور نخست وزیر این است که
 باین کار خیر و حیات بخش کشور توجه مخصوص
 فرمایند (صحیح است - احسن)

نایب رئیس - آقای حاذقی
قبایان - بنده هم قبل از دستور اجازه

خواسته بودم
نایب رئیس - جناب عالی نفر ششم هستید .
 بفرمائید آقای حاذقی

حاذقی - موضوعی که موجب شد از چند
 جلسه باینطرف که من مصمم بشوم بیرامون آن
 موضوع عراض حضوری باستحضار همکاران محترم
 برسانم توجه بامر انتخابات مجلس شورای ملی در
 کشور است بطور کلی این موضوع را من مکرراً اینجا
 پشت تریبون عرض کردم که علت اساسی این مفاسد
 و خرابیهای که در کشور ایران مشاهده میشود
 بی امتثالی و عدم توجه با اجرای قوانین مصوب قوانین
 که حکومت میکند و قوانین که همه جای دنیا مورد
 احترام مله هست . . .

فقیه زاده - اکثریت نیست .
حاذقی - این وظیفه مقام ریاست است .
نایب رئیس - اکثریت نیست تأمل بفرمائید .
 (پس از چند لحظه مجدداً اکثریت
 حاصل شد)

حاذقی - موضوع قوانین و عدم توجه اولیاء
 امور این مملکت با اجرای قانون يك مسئله است که
 باید مورد اهتمام و توجه مجلس قرار بگیرد و دولت
 هائی که روی کار میآیند باید بدانند که آنها بجنطور
 اجرای قوانین روی کار میآیند و نهست وزیرانی
 که قبول مسئولیت در این مملکت میکنند باید بدانند
 که اگر قوانین را احترام نگذارند ، نقض کنند و
 برخلاف مواد صریح قانون عمل کنند از آنها مواخذه
 میشود . بازخواست میشود و ما که میخواهیم و محکوم
 میشوند ، انتخابات احتیاج دارد باینکه قانون صحیح
 و منظمی که صریح و روشن باشد و مواخض قابل تغییر
 و تبدیل نباشد ، تمین بشود که از این بعد این
 مشکلاتی که در موقع انتخابات همه آقایان محترم ناظرش
 هستند باین مملکت پیش نیاید و هر حوزه انتخاباتی

خودش بتواند با کمال آزادی و بدون وحشت و ترس
 از عوامل سری و هلنی اولیاء امور هر کسی را که
 میل دارد انتخاب بکند و در مجلس شورای ملی از
 آغاز افتتاحش برای خدمات عمومی و مملکتی
 همکاری بشود و بتواند مطابق این مملکت را بتدریج
 بر طرف کند خوشبختانه این موضوع الان مورد توجه
 اکثریت آقایان نمایندگان محترم است و آن مطالب
 و نکاتی که همیشه اینجا مورد تذکر بوده و آن
 عبارت از اجرا کردن يك اصل قانون اساسی راجع
 به مستقیم بودن رأی و معنی بودن رأی و آزاد بودن
 رأی دهنده در رأی باشد پیش بینی بشود و در این
 قانی که اخیراً دولت جناب آقای منصور بمجلس شورای
 ملی تقدیم داشته اند این موضوع بعد مستوفی و
 کامل پیش بینی شده است و در کمیسیون هم که
 در روز سه شنبه گذشته تشکیل شد و علاوه بر اعضای
 کمیسیون کشور نمایندگان فرا کسیونها هم حضور
 داشتند دیده شد که با اکثریت نزدیک با اتفاق نسبت
 باین موضوع که از این بعد حق رأی دادن برای
 تمام افرادی که بتوانند خودشان بیابند مستقیماً در
 حوزه انتخابیه رأی که میخواهند بنویسند شخصاً و
 بمباشرت خودشان بنویسند و مهقیانه بدهند . مورد
 توافق است و نسبت بسایر جزئیات این لایحه هم
 معالمانی در جریان است و اینک من از کمیسیون محترم
 کشور خواش میکنم که هر چه زودتر شور و مطالعشان
 را بعد از اتخاذ نظر فرا کسیونها که همه تهیه کرده اند
 و داده اند و میدهند بمجلس شورای ملی تقدیم بکنند
 تا این مشکل مملکتی بقواست خدا در آغاز دوره
 شانزدهم قانون گذاری بر طرف شود و این قانون
 اجرا شود (صدر زاده - در تصویب هم تعجیل
 بشود) در تصویب هم باید تعجیل بشود زیرا اگر
 این اقدام نشود همانطور که عرض کردم يك فرصت
 مساعدی را برای يك خدمت بزرگ از دست داده ایم
 (صحیح است) موضوع دیگر راجع بانخابات طهران
 است نماینده محترم آقای شوشتری يك روز اینجا
 اظهار عقیده فرمودند که چون بقرینه ایشان ابطال
 انتخابات طهران در وحله اول مبنی بر اصول ومبای
 قانونی نبوده بنابر این ایشان نمی توانند بانخابات
 مجدد طهران اظهار موافقت بکنند من اینجا خواستم
 عرض بکنم انتخابات دهمه اول تهران تا آنجا که
 مسئله مراجعه مردم برای رأی دادن بود و تا آنجائی
 که شروع باستخراج آراء بود البته بدون تفاوت بود
 باین مرحله دوم آنچه ما دیدیم مردم پایتخت باعلاقه
 و اشتیاق تام و تمام باشوق و هوشی که لازمه يك مردمی
 در حکومت دمکراسی میخواهند بنزدگی بکنند آمدند
 و رأی دادند و شروع باستخراج آراء شد در همان
 اوقاتی که مشغول استخراج آراء بودند دهمه با
 اطلاعی که از طرف طلاب مدرسه سیهالار داده شد
 در آراء مردم پایتخت که بمنزله ناموس آنها بود
 تخطی کردند و دست بردند چنانکه همین عرض هم
 پیش از افتتاح مجلس شورای ملی همه ای از همکاران
 محترم من شاهدند که در همان اوانیکه اهل حضرت
 همایونی بامریکا میخواستند مسافرت بفرمایند ، در
 منزل آقای آصف بود که یکی از همکاران فرمودند

انجمن انتخابات طهران چه مجوزی انتخابات طهران را
 ابطال کرده بنده عرض کردم مجوز اینکه در آراء
 مردم دست بردند و آراء را عوض کردند و آن طلبه
 مسجد سیهالار هم نصف شب بجای اذان صبح گند
اشهدو ان قد عوضوا آراء خلق الله (صدر زاده)
 زاده - بایستی تعقیب شان میکردند اجازه بفرمائید
 حرف صحیح است ، مخالفه يك چیز است ، منطق
 يك چیز است منطق میگوید که يك عمل غلط باطل را
 باید باطل شده تلقی نمود انجمن نظارت هم بسیار
 کار درستی کرد که وقتی دید زمام اختیار از دست
 او خارج شد و در آراء مردم دست بردند و تعویض
 کردند آراء را باطل کرد و بطلان انتخابات را اعلام
 کرد (صفوی - انجمن حق ندارد این کار را بکند)
 جناب عالی اگر مراجعه بکنید بقانون انتخابات این حق
 حق مسلم انجمن است منتهی بعضی از انجمن ها
 ناتوان و عاجز بودند و میتوانستند بعد از اینکه دیدند
 انتخاباتی را عوامل خارجی باطل کرد ، بطلان آنرا
 اعلام بکنند والا ماده ۳۵ حق میدهد بانجمن نظارت
 انتخابات (مکی - سؤال بکنید که اگر سرهنگ سیاسی
 و سرهنگ قهرمانی مأمورین رسمی دولت آمدند
 بناموس مردم دست درازی کردند چه بشود ؟) چه
 سرهنگ سیاسی وجه غیر از او هر کس که در آراء
 مردم دخل و تصرف بکند او مرتکب بزرگترین جرم
 قانونی شده است و عملی که باجرم همراه باشد صورت
 قانونی ندارد مقصود اینست که در ماده ۳۵ بانجمن
 نظارت جناب آقای صفوی حق میدهد میگوید انجمن
 نظارت اصلی بعد از رسیدن سند و قهای فرمی رسیدگی
 میکند و نتیجه آراء و پرونده انتخابات را معین میکند
 (یک نفر از نمایندگان - گزارش بمجلس میدهد)
 اجازه بفرمائید معلوم میکند که کی حائز اکثریت
 است ماده ۴۴ هم میگوید انتخاباتی که مبنی بر تهدید
 و تطمیع باشد باطل است و مرحله اول محکمه بدوی
 هم انجمن است و مرحله بعدی هم شعبه و مرحله آخر
 هم مجلس شورای ملی است بنابر این عمل انجمن
 در ابطال انتخابات اولیه تهران بسیار موجه و مستدل
 و مطابق با آراء تهران که آن رأی داده بودند میباشد
 دلیلش هم این بود که اخذ رأی دهمه دوم باشوق و
 اشتیاق عمومی مواجه شد و همه از مطبوعات و مردم
 تأیید این عمل را کردند و اما چرا افرادی را که
 میفرمایند باید تعقیب بکنید نکردند ما نوی این
 مملکت مواجه با هزاران قانون شکنی هستیم ولی
 مسائل با هم دیگر تفاوت دارد تعقیب نکردن جرم و
 آنتهایی که بنوامیس عمومی دست درازی کردند و وظیفه
 محکمه عدلیه و وظیفه دولت است اگر انجام نکرد
 لازمه اش این نیست که عمل باطل شده را ما صحیح تلقی
 بکنیم این عملی است جدا گانه ، الان هم جناب آقای
 شوشتری هر کدام از ماها میتوانیم از دولت جناب
 آقای منصور شهید تعقیب کسانیکه مرتکب آن جرم شده اند
 و آن مداخله را در آراء عمومی کرده اند بخواهیم
 (صحیح است) و بنا بر این انتخابات دوم تهران يك
 انتخابات آزاد و انتخاباتی بود که از روی کمال اراده
 مردم انجام شد و اکثر مردم تهران از روی اطلاع و
 علم که چون با سواد بودند و قسمت اقل شان هم البته
 با هدایت و ازشاه و راهنمائی اکثریت رأی هایشان را

دادند و این انتهاباتی بود که میفرماید عرض کنم درست نمونه انتهابات آزاد در کشور شاهنشاهی است مسئله دیگری که میفرمایم عرض کنم انتقادانی بود که من از سازمان برنامه مستخدمین که بنظر ما غیر ضروری میآمد و در مطبوعات منعکس شده بود یکی هم از نظر حقوقهای زیاد بر استعفا و ارزش کار اشخاصی بود که اینجا عرض شد این انتقاد البته در خارج مورد تفسیر و تعبیرهایی قرار گرفته من خواستم اینجا در برامون آن عرایض بکنم انتقاد از شأن حکومت دمکراسی است اگر انتقاد از روی سوه نیت و از روی غرض واز روی در حقیقت منویات باطل باشد و بقصد تخریب باشد و بقصد اجراء منویات دشمنان مملکت باشد که البته من هم تصدیق میکنم بسیار مذموم است ، بسیار ناپسند است و قابل نکوهش هم هست ولی اگر انتقاد از روی صلاح اندیشی از روی حقیقت بمنظور متبیه ساختن اولیای امور که نواقص را بر طرف بکنند و بمنظور هدایت و ارشاد آنها باشد نه تنها بد نیست نه تنها قابل گله نیست بلکه بسیار مستحسن است و باید از انتقاد کننده هم همیشه تشکر و امتنان نمود برای اینکه اگر انتقاد نباشد اگر بیان معایب نباشد اگر از عیوب و نواقص که هست انتقاد نکنند هیچوقت مجالی برای اصلاح آنها نیست عرایض من بر این بود که در روزنامه ها این سلسله انتقادات بیرنامه هفت ساله شده ، ما بسازمان برنامه علاقه داریم (صحیح است) خود قانون سازمان برنامه را که با کمال علاقه و تقویت اکثر نمایندگان معترم که در دوره پانزدهم بودند از تصویب مجلس شورای ملی گذرانده ایم و حالا هم مایل هستیم که سازمان خط مشی خودش را بر طبق اصول و مبادی قانون بنال بکنند و باین مملکت خدمت بکنند و برای بهبود حال عامه مردم و افراد این مملکت بخصوص طبقه ضعیف مملکت که بیشتر از مواهب مملکت محروم هستند یک قسمی بردارد (بکنفر از نمایندگان - انشاء الله) هرجائی که دیدیم مایبی هست ما بکلام الله سوگند خورده ایم که تا مادامی که حفظ حقوق مجلس و مجلسیان برقرار است ما طر فدار حفظ حقوق این ملت باشیم پس ناچار معا یبرامیگوئیم انتقاد میکنیم و از دولت هم توقع داریم که آنرا اجرا بکند ، از جناب آقای منصور الملک يك استعما شد و آن این بود که تذکر بفرمایند که سازمان برنامه يك صورت جامعی اولاً از مستخدمینی که مخصوصاً در این ایام که جناب ایشان مسئول کار دولت بوده اند و کتر توجه داشته اند تهیه بفرمایند که چه مستخدمینی از کجا ها یا بطرز تبدیل یا بطرز انتقال از دستگاههای دولت آورده اند سازمان برنامه تا نایب این که يك سودتی از حقوق آقایانی که مشغول کار شده اند و اضافه ای که باشخاص داده میشود بکنند ، برای اینکه قادر یک مملکتی هستیم که باید رعایت عدالت اجتماعی بیش از اینها بشود برای اینکه مردم بیش از اندازه ما راضی هستند جناب آقای دکتر شایگان يك تذکر اصولی فرمودند فرمودند که هر اضافه و ترفیع معلمین و آموزگاران داده نشود این حرف از طرف اکثریت

آقایان نمایندگان مکرر تأیید شده که بایستی آنچه که هست بنسبت عادلانه به آنها نیک خدمت بملکت میکنند داده بشود اگر و انما بولی هست و امکان پرداخت اضافاتی هست بایستی بطور عدالت و مای السویه مخصوصاً به آنها نیک که بیشتر برای این مملکت زحمت می کشند طبقه معلم و آموزگار داده بشود اگر هم نیست چنانکه این دو سال گذشته که اضافهات و ترفیعات مستخدمین و خدمتگزاران داده نشده همین استناد بود که دولت بودجه ندارد ما هم البته اصرار نکردیم سؤالی نکردیم که دولت بچه حق اضافهات و ترفیعات کارمندان و معلمین را ندهد ، می دانیم که مشکل مالی بوده می دانیم که خزانه مملکت تهی بوده است فقیر بود بنا بر این ما توفیقی نداشتیم

نایب رئیس - تأمل بفرمائید اکثریت نیست (پس از لحظه ای اکثریت حاصل شد) آقای حاذقی بفرمائید .

حاذقی - بلی عرض می کردم که بایستی این دوصورت تهیه بشود و برای استحضار مجلس شورای ملی فرستاده بشود ، البته اگر يك انتقادی بعمل آمد خواهد روزنامه و خواه در پشت تریبون مجلس معلوم شد که موضوع آن انتقاد در خارج حقیقت نداشته است بسیار خوب اشکالی ندارد نظیر استخدام يك نفر که البته عدم صلاحیتش را اغلب اشکال کرده بودند که بعد گفتند این حقیقت نداشته بسیار خوب وقتی توضیح دادند رفع سوه تقاهم میشود رفع نظر آن انتقاد کننده میشود .

موضوع دیگری که در اختتام عرایض داشتیم يك نقش قانونی است که از طرف اولیای مسئول دانشکده حقوق انجام گرفته نقش قانون از ناحیه هر مأمور دولت انجام بگیرد سایر نازیا و ناپسند و قابل تعقیب است چنانکه آقای دکتر شایگان فرمودند راجع به آن استنادی که در کرمانشاه يك روزنامه نویس سیلی زده همه ما از جناب آقای وزیر کشور تقاضا می کنیم اگر حقیقت دارد آن استناد را تعقیب بکنند حالا البته از اولیای دانشکده حقوق یعنی آن کسانی که خودشان مربی و معلم جامعه هستند بسیار نازیبا تر است در دوره سیزدهم قانونی وضع شد که دوره ما فوق لیسانس ، دوره اجتهاد تحصیلی حقوق در خود ایران دایر شود ، یعنی مجتهد حقوق را در خود ایران تهیه بکنند ، کسیکه می خواهد در علم حقوق ایران متخصص بشود لازم نیست که در امریکا و انگلستان و فرانسه برود (صحیح است) زیرا معلمین همه در ایران هستند ، آنها نیک فقیه هستند آنها نیک که معلم اصول هستند آنها نیک عالم بعلوم اجتهاد فقه اسلامی و حقوق ایران هستند ، در ایران هستند (صحیح است) این فکر البته مورد تأیید مجلس شورای ملی بود و مجلس شورای ملی قانونی تصویب کرد و ببولت ابلاغ کرد دولت البته مسامحه کرد ، در دوره چهاردهم ما این جا مکرر از دولتهای وقت سؤال کردیم که چرا این دوره را افتتاح نمی کنند دولت كك کرد دانشگاه را و ادار کرد کتاب وارد کرد وسایل تهیه کرد و بالاخره در دوره پانزدهم این

دوره اجتهادی حقوق در دانشکده حقوق تأسیس شد در حدود نهمصد نفر آمدند و اسم نوشتند و پول دادند هر کدام هزار ریال در حقیقت شروع کردند بتحصیل چند ماه هم گذشت استادان آمدند تدریس کردند و کتابخانه دانشکده هم وسایل در اختیار آنها گذاشت و بعد تعطیل کردند گفتند يك عدهای مخالف با امتحان نهائی بودند امتحان ابتدائی بود نمی دانم چه بود ما هر چه تذکر دادیم که آقای برای چند نفر بی نماز در مسجد را که نمی بستند اگر چند نفر از نهمصد نفر حاضر نبودند بقیه که حاضرند تحصیل بکنند برای آنها در باب باز بگذارید و عده کردند در آغاز سال بعد ، سال بعد ، سال بعد الان سه سال است که این نقض قانون ادامه دارد (صحیح است) من يك سؤالی از دولت جناب آقای منصور یعنی در واقع از جناب آقای وزیر فرهنگ کرده ام که چه وسائلی برای جبران این نقض قانون و افتتاح این دوره در آئینده کرده اند . زیرا جوان های این مملکت از مملکت رابرمیدارند بنام اینکه تحصیل عالی حقوق بکنند میروند بخارجه و این يك ضرری است بخزانه این مملکت و يك ضرری است بحیثیت این مملکت سؤال را هم تقدیم مقام ریاست میکنم .

۳ - قرائت اسامی اعضاء کمیسیون منتخبه از شعب جهت رسیدگی باختلاف نظر مجلسین و تصویب دوفوریت طرح پیشنهادی در این خصوص

نایب رئیس - مجلس وارد دستور میشود آقایان نمایندگان محترم استحضار دارند که چندین پیش يك جلسه خصوصی تشکیل شد و در آن برای رفع اختلاف نظر موجود بین مجلسین قرار شد از شعب کمیسیون مخصوصی انتخاب بشود (صحیح است) این کمیسیون مخصوص را آقایان انتخاب فرمودند که اسامیشان الان قرائت میشود

(شرح زیر قرائت شد)

از شعبه اول آقایان: دکتر مصدق - شوشتری از شعبه دوم آقایان: کشاورز صدر ، گنابادی از شعبه سوم آقایان: امامی اهری ، مکی ، از شعبه چهارم آقایان: عامری ، صدر زاده از شعبه پنجم آقایان رفیع - دکتر هدایتی ، از شعبه ششم آقایان: مغیر فرهنگ ، بهجانی (صحیح است)

نایب رئیس - آقایان محترم اطلاع دارند که این اختلاف نظر در جریان کارهای کشور مؤثر و موجب عدم سرعت کارها شده (صحیح است) و لوایح و قوانین در بوته اجمال میماند (صحیح است) از آقایان تکی دارم یکی از آقایان اعضاء کمیسیون راجع باین کار گزارشی اگر دارد با اطلاع مجلس برساند . آقای ملک مدنی

ملک مدنی - سوه تقاهمی که گفته میشود بین مجلسین بنظر بنده مولود این است که تاکنون بعد از چهل و چند سال مشروطیت مجلس سنا نبوده است و روابط بین مجلس شورای ملی و مجلس سنا طبق قانون اساسی با اینکه معین هست ولی لازم بود که يك آئین نامه ای تدوین شود

کطبق آن آئین نامه روابط مجلسین روشن بشود که هر کدام طبق قانون اساسی وظیفه خودشان را انجام بدهند (صحیح است) دولت هم البته مواجه با این مطلب شده است آئین نامه های مجلسین روشن نیست که بتواند وظایف و روابط دولت را هم با مجلسین روشن کرده باشد (صحیح است) باین جهت در نتیجه مذاکرات و جلساتی که بطور خصوصی شد همه معتقد شدیم که لازم است این موضوع روشن بشود و يك فصلی تهیه بشود که در آئین نامه مجلس شورای ملی و مجلس سنا منعکس شود که طرفین بتوانند هم مجلس شورای ملی هم مجلس سنا طبق اصول و قواعدی که در قانون اساسی و متمم آن پیش بینی شده وظایف خودشان را بخوبی انجام بدهند و وقفه ای در جریان کار کشور پیدا نکنند (صحیح است) روی همین اصل بود که

از شعبه مجلس شورای ملی از هر شعبه ای دو نفر انتخاب شدند بطوری که مقام ریاست حالا تذکر دادند در مجلس سنا هم دیروز البته آقایان مطلع شدند که يك اختیاراتی دادند بآن کمیسیون منتخب برای رفع اختلاف که آن کمیسیون با مشارکت کمیسیون منتخب از طرف مجلس شورای ملی بنشینند و مذاکرات لازم را بکنند (صحیح است) و يك فصلی تهیه کنند که در هر دو آئین نامه مجلسین منعکس بشود و ضمیمه بشود و مجلسین تکلیف و وظایف خودشان را طبق قانون اساسی عمل کنند ، بنده معتقد هستم اگر چنانچه آقایان محترم موافقت داشته باشند ما هم باید این اختیار را بآن کمیسیون منتخب از شعب بدهیم (صحیح است) و يك پیشنهادی هم در این خصوص مطابق آن عملی که مجلس سنا کرده است بنده تهیه کرده ام که اگر اجازه بفرمائید میخوانم یا تقدیم مقام ریاست میکنم ، گمان میکنم اگر بخوانم شاید رفع اشکال را بکنند چون نکاتی که لازم بود در آن پیش بینی شده پیشنهاد می نمایم مجلس شورای ملی بکمیسیون منتخب از شعب که دوازده نفر میباشد اجازه میدهد راجع بترتیب اعمال حقوق و اختیاراتی که بموجب قانون اساسی و متمم آن برای مجلسین مقرر شده و روابط مجلسین در گذراندن لوایح و طرحهای قانونی با کمیسیون منتخب از مجلس سنا مذاکره بعمل آورده هر ترتیبی که مورد موافقت دو کمیسیون قرار گرفت بشکل يك فصل مشترک در آئین نامه های داخلی مجلسین تنظیم گردیده موقتاً با تصویب مجلسین قابل اجرا خواهد بود (نمایندگان - بسیار خوب) بنظر بنده ما باید باین کمیسیون منتخب که همه از اشخاص مورد اعتماد ما هستند و از اشخاص مجرب و بان تجربه و با حراست مجلس انتخاب شده اند اختیار بدهیم که آقایان بنشینند و با منتخبین مجلس سنا مذاکراتی بکنند و يك ترتیب و پیرو سوری در نظر بگیرند که در آئین نامه های ما منعکس بشود و رفع این مذاکره و مشاجره بشود و خانه پیدا کند بنده خیال میکنم که دادن این اختیار ضرورت دارد و آقایان منتخبین طرف اعتماد و اطمینان ما هستند چون خود بنده جزو آنها نبودم این حق را بخودم دادم که این عرض را بکنم و استدعا میکنم که مجلس

هم موافقت بکنند (صحیح است)

نایب رئیس - آقای نوبی

نوبی - بیانی که جناب آقای ملک فرمودند بین مجلسین هیچوقت اختلافی نیست اقبال دیدیم در حرارید نوشته شده است باور السنه و افواه گفته میشود که اختلافی بین مجلس شورای ملی و مجلس سنا ایجاد شده (بکنفر از نمایندگان - ابتدا ابتدا) البته اختلاف نیست بلکه سوه تمییز و اختلاف در تمییز از مسوود قانون است قانون اساسی این موضوع را همین جریان دوم مجلس را طوری نوشته که عبارت واضح و صریح و روشن شاید از آن فهمیده نشود باین جهت این قانون دو جور تعبیر شده و البته هم مجلس سنا در نظر دارد که کار های سریم بگذرد و هم اختلافی در بین نباشد و هم مجلس شورای ملی ، هیچیک از مجلسین خیال ندارند که بطور جریان در امور کشوری فراهم بشود (صحیح است) و بنده قطع دارم که در هر دو مجلس حسن نیت کامل بر قرار است (صحیح است) پس از مذاکره است زیادی که در این موضوع شد و يك مقداری هم حسن تقاهم ایجاد شد بالاخره نتیجه این شد که در دو مجلس کمیسیونی انتخاب شود و آن دو کمیسیون با رعایت قوانین هر چه در این موضوعات رأی دادند در آئینده بآن طریق عمل بشود البته راییکه این کمیسیون ها خواهند داد نمیتواند برخلاف قوانین موجود و مخصوصاً برخلاف قانون اساسی باشد (صحیح است) آقایانی که انتخاب شده اند از طرف مجلس همه از معلمین مجلس شورای ملی و مجلس سنا هستند و قطع دارم يك رویه ای اتخاذ خواهند فرمود که منظور حاصل بشود چنانکه آقای ملک فرمودند بنده هم تکی می کنم که آقایان محترم و مجلس شورای ملی موافقت بفرمایند این آقایانی که انتخاب شده اند از هر شعبه دو نفر تشکیل کمیسیونی برای این منظور بدهند و با اتفاق کمیسیونی که برای همین کار از مجلس سنا انتخاب شده است راه حل قانونی و مفیدی برای این موضوع در نظر بگیرند طبق پیشنهادی که ایشان تقدیم مقام ریاست کردند پیشنهادی هم بنده تقدیم کردم و تکی میکنم هر دو پیشنهاد قرائت بشود و آقایان موافقت بفرمایند که این اختیار داده بشود قطع دارم این جریان در دو سه جلسه حل میشود و در آئینده کارها بطوری که این دو کمیسیون حل خواهند کرد تصفیه خواهد شد

بنده خواستم اولاً از حسن نیت جناب آقای ملک و آقای نوبی اظهار تشکر بکنم ، آقای ملک مدنی همه جا و در همه وقت حسن نیت داشته اند و دارند و اختلاف نظر هم نبوده و این اشکال جزئی که پیش آمده بین مجلسین بواسطه این بوده است که مجلس سنا تازه تشکیل شده است و هر چه ممکن است زودتر امینوارم حل شود خاصه که دولت هم در این موضوع يك گرفتاری دارد برای اینکه يك دولتی که همه اش علاقه دارد که يك قدم اصلاحی برای مردم بردارد اینکما بگوئیم چرا لایحه را اینجا نیاوردی و آنجا بردی این يك اشکال کوچکی است اما آنچه را که آقا فرمودند

همه است يك نظر اصولی در این قسمت دارم که میخواستم آنرا عرض مجلس و آقایان نمایندگان محترم برسانم و بعد از آنکه عرض خودم را که دم البته در آن کمیسیون هم مطلب را توضیح مفصل خواهم داد در هر حال چون در يك کشور دمکراتیک زندگی میکنم تابع اکثریت خواهم بود ، عقیده بنده در این مورد در سایر مواردی که از طرف مجلس شورای ملی اختیار و نمایندگی داده میشود در موقعی که تصمیم آن مرجع باید قابل اجرا بشود این است که مطابق آنچه که در سایر ممالک مشروطه مرسوم است و کلای مجلس شورای ملی حق تو کبیل تغییر ندارند (صحیح است) (ملک مدنی - حق مجلس محفوظ است) بنا بر این با اینکه آقایان محترم همکاران خودشان را غایبته این تشخیص داده اند که اختیار در دست بآنها داده بشود و تصمیمی را که آنها می گیرند به همراهی تصمیمی که نمایندگان مجلس سنا اتخاذ میکنند قابل اجرا باشد و طبیعی عمل بشود و بنده نه بآن اختیاری که به مجلس سنا داده شده است از طرف آقایان قانونی میدانم و نه این اختیار را بشرط اینکه قابل اجرا باشد قانونی میدانم (آزاد - باید با تصویب مجلس باشد) (فقیه زاده - موقتاً آقای دکتر) بنا بر این ، این اختیار دو صورت پیدا میکند یکی این است که مجلسین ، مجلس شورای ملی و مجلس سنا این راه حل را پیدا میکنند در خارج بین ما معهود باشد که مجلسین طبق آن نظر رفتار کنند باین ترتیب هیچ اشکالی ندارد يك رویه ای هم ایجاد خواهد شد

ولی آن تصمیمی که گرفته میدود عنوان رسمی و قانونی ندارد ، ممکن است تصمیمی که گرفته میشود الان طرفین تمکین بکنند و اجرا هم بکنند ولی اگر بخوایم صورت رسمی بآن بدهیم بنده سؤال میکنم از آقایان این تصمیمی که از طرف کمیسیون مشترک گرفته میشود چه صورتی دارد ؟ صورت قانون دارد ؟ نه ، برای این که قانون يك تشریفات دارد و باید بطرز معینی پیشنهاد شود و تصویب شود بنا بر این بنده با اینکه خودم باین ترتیب نهایت موافقت را دارم ولی با این ترتیب که بعد از اتخاذ تصمیم از طرف کمیسیون مشترک این نظریه بهیچوجه رسمی و قانونی و قابل اجرا نیست بلکه یکسراه حلی است که دوستانه و آمیابلی amiable اتخاذ شده است بین مجلس شورای ملی و سنا که عمل بشود (احست)

نایب رئیس - آقای عامری

عامری - بنده خواستم اولاً از حسن نیت جناب آقای ملک و آقای نوبی اظهار تشکر بکنم ، آقای ملک مدنی همه جا و در همه وقت حسن نیت داشته اند و دارند و اختلاف نظر هم نبوده و این اشکال جزئی که پیش آمده بین مجلسین بواسطه این بوده است که مجلس سنا تازه تشکیل شده است و هر چه ممکن است زودتر امینوارم حل شود خاصه که دولت هم در این موضوع يك گرفتاری دارد برای اینکه يك دولتی که همه اش علاقه دارد که يك قدم اصلاحی برای مردم بردارد اینکما بگوئیم چرا لایحه را اینجا نیاوردی و آنجا بردی این يك اشکال کوچکی است اما آنچه را که آقا فرمودند

نایب رئیس - آقای قبادیان

قبادیان - بنده راجع باین موضوع عرضی ندارم بنده اجازه میخواستم برای نطق قبل از دستور

نایب رئیس - آقای دهقان (گفته شد نیستند)

آقای دکتر هدایتی

دکتر هدایتی - بطوریکه نماینده محترم ملاحظه فرمودند آقای صدرزاده منشی مجلس اسم بنده را هم در عداد نمایندگان که اختیار مأموریت برای شرکت در جلسه کمیسیون مشترک رایید کرده اند قرائت کردند ولیکن با آنکه بنده این اقتضار تصمیم

تصویب هیئت تصفیه در باب تقسیمات کشور

نایب رئیس - زای میگیریم فوریت دوم طرح هیئتی آقای ملک مدنی آقایان موافقین قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. طبع و توزیع خواهد شد برای طرح در جلسه آینده. آقایان اطلاع دارند که در جلسه گذشته طرحی تقدیم شده بود بقیه دو فوریت که طبع و توزیع شده، راجع به تصبیی که هیئت تصفیه گرفته بود حالا ماده واحده مطرح است و جزء دستور هم بوده است اجازه فرمایند قرائت شود.

(شرح زیر قرائت شد) ریاست محترم مجلس شورای ملی چون تصبیی اخیر هیئت تصفیه کارمندان دولت در باره تشکیلات وزارت کشور متباین با قانون تقسیمات کشور مصوب ۱۶ آبان ۱۳۱۶ و قانون اصلاحی مصوب ۱۹ دی ۱۳۱۶ و قوانین دیگر است و مراد از برگذاری اختیار تصفیه نقض قوانین نبوده لذا امضاء کنندگان، ماده واحده ذیل را بقید دو فوریت پیشنهاد و تصویب آنرا درخواست مینمایم، ماده واحده - قانون تقسیمات کشور مصوب ۱۶ آبان و ۱۹ دیماه ۱۳۱۶ بقوت خود باقی و بطوریکه مجلس شورای ملی برنامه دولت را دائر بتشکیلات متناسب با اوضاع حاضر تصویب ننورده دولت مکلف است هرچه زودتر لایحه خود را تقدیم مجلس نموده تا اقدام مقتضی بعمل آید.

غلامرضا فولادوند - بنده مخالفم

نایب رئیس - ماده واحده مطرح است مطابق تابلوئی که هست و این آقایان اسم نویسی کرده اند آقای مکی مخالفند. فرمائید آقای مکی.

مکی - بنده بشهدات آقایان همکاران محترم مجلس شورای ملی در دوره گذشته که آن قانون برای هیئت تصفیه میگذاشت مخالفت کردم و دلایل مخالفتم را آنروز عرض کردم و حالا بری اینکه یاد آوری کرده باشم در آن طرح تقدیمی دولت عرض کردم که این هیئتی که انتخاب خواهد شد منظور تصفیه ادارات دولتی و عناصر نایک نخواهد بود زیرا عناصر نایک و دزدان بزرگ اجتماعی در گیبانی بیمه دزدان اجتماعی بیه شده اند (صحیح است) و اینها را هیچ مقامی نمیتواند از کار برکنار کند و امروز هم عرض میکنم که این هیئت تصفیه از وظیفه اصلی خودش که برکناری عناصر نام صالح است منحرف شده (صحیح است) اگر هم انحرافی حاصل نکرده باشد و واقعا بوظیفه خودش عمل کرده باشد و اشخاصی را پیشنهاد کرده باشد که از کار برکنار میکنند مسلماً یک موانع و منظوراتی در راه برکناری اینها ایجاد کرده اند و همان گیبانی بیمه دزدان اجتماعی مانع از اجرای تصبیات هیئت تصفیه شده است. ما میثونیم که هیئت تصفیه عملی را مشمول بند (ج) کرده بنده از دولت سؤال میکنم که آن اسمی را بیارود در مجلس و برای استحضار ملت ایران و مجلس شورای ملی که نایبند ملت ایران است قرائت بکنند (صحیح است) تا ببینند که هیئت تصفیه چه اشخاصی را مشمول بند (ج)

کرده است (دکتر بقائی - خلاف مصالح عالی ملیگتی است اینها را نیشود معرفی کرد) آنروز که این قانون میگذاشت بنده مخالفت کردم و گفتم گریبان یکمشت آفتابه دزد را خواهند گرفت و دزدان بزرگ مصون خواهند ماند و در سنگر مصونیت خودشان نهایت سوء استفاده را خواهند کرد و هیچ مقامی هم نمیتواند اینها را از کارشان برکنار کند، امروز هم بهمان عقیده باقی هستم. این هیئت تصفیه بدزدان عالی مقام و آنکسانی که در پناه همان گیبانی که عرض کردم بیه شده اند آنها سر کار خودشان خواهند بود امروز هم که این طرح از طرف عمدهای از آقایان نمایندگان محترم مجلس شورای ملی تقدیم شده است بنده مخالفم، مخالفت بنده هم اصولی است بنده از خدا میخواهم که تمام مملکت دارای یک وضعیت آبرومندی باشد و در تمام شهرستانها استانها نه تنها با تشریفات صوری ظاهری و اتومبیل و زندگانی لوکس برکنار شود بلکه واقعا بحال مردم شهرستانها و آن نقاط دور افتاده مملکت یک توجه کافی بشود اما در کیفیت این شهرستانها و تقسیمات کشوری یک عریاضی دارم در تقسیمات کشوری که قانون آن از مجلس شورای ملی گذشته است ذکر شده است که استاندارها در مراکز استانداری خودشان ثابت نیستند استاندار بایستی در تمام حوزه استانداری خودش متحرک باشد، لذا از روزی که این قانون گذشته است یکسری از استانداران محترم را بمن معرفی فرمائید که او مرکز ثابتی نداشته و در تمام حوزه استانداری خودش در گردش بوده و از حال مردم بدبخت یا از مردمی که ستم دیده بودند استحضار حاصل کرده و بحال آنها رسیدگی کرده است (ارباب فقط بلوچستان) با یک گل بهار نمی شود، بنده مقصودی ندارم ممکن است بعضی ها هم یک کارهایی هم انجام داده باشند، بنده بطور کلی و اصولی میگویم با کسی هم طرف حساب نیستم و بهیچ کس هم نمی خواهم حمله شخصی بکنم بطور کلی بنده توضیح میدهم بنده خودم در چند نقطه از مملکت دیدم که استاندارها ثابت بودند ده هزار تومان ۱۰ هزار تومان خرج سفرهم می گرفتند اگر منظور این تشریفات خرج سفره است بنده عرضی ندارم ولی اگر منظور آقایان محترم این است که یک استانداری حوزه مقر فرمانروائی خودش نشیند و نخواهد بحال مردم رسیدگی کند باید سیار باشد و از این گذشته این قانون تقسیمات کشور خودش یک اشکالاتی دارد مثلا استان یک و دو، کاشان تقریباً کنار کویر مرکزی است و از نقاط مرکزی ایران است، کاشان را بچه مناسب جزو استان دوم میکنند که استانداری آن در مازندران باشد و بکار کاشان رسیدگی کند، (صفائی - عملاً جدا شده است کاشان) یا تهران بچه مناسب جزه استان دوم است حالا بنده می خواهم عرض کنم که در قانون این نواقص هست (یکتفر از نمایندگان - تهران را چرا میفرمائید قم را چرا نمی فرمائید عملاً مجزی شده است) ولی بدون قانون مجزا شده بهرحال از این قبیل اشتباهات در این قانون بوده بنده معتقدم که اصولاً مملکت به شهرستان

های کوچک کوچک کوچک تقسیم بشود اصولاً ده قسمت یا پنج قسمت یک عمل خلاق است این یک صلی است که از لحاظ سیاست مصلحت ایران نیست که مایک قطعات بزرگ بنده قسمت یاه قسمت تقسیم کنیم بنده عقیده ام این است که باید قطعات کوچکتری قسمت کرد زیرا اگر یک وقتی خطر سیاسی پیش بیاید یک استان بزرگ دچار هرج و مرج نشود از این لحاظ بنده معتقدم مملکت بایستی یک قسمت های کوچک تری تقسیم بشود و همه اش هم فرمانداری باشد ولی با این کیفیت که مابینیم ده استان انتخاب کنیم و برای هر استان یک فرماندار و یک معاون و یک رئیس دفتر و یک اتومبیل و ۱۵ هزار تومان یا ده هزار تومان خرج سفره دست جناب آقای استاندار راهم باز بگذاریم که هر وقت میل دارد هر طور که دلش میخواهد در تمام شتون حوزه انتخابیه خودش برخلاف قانون دخالت بکند ولی آنچه را که وظیفه اش است مثل رسیدگی بحال مردم بدبخت و فقیر یا سیل زدگان یا حریق زدگان یا این قبیل هیچ توجهی نشود وقتی انتخابات میشود آن استاندار فرمانروای مطلق است که هر کسی را بخواهد از صندوق درمی آورد ولی اگر سیلی یا حرقی پیش بیاید او اصلاً از جای خودش تکان نمیخورد و برای مردم بدبخت هیچ فکری نمیکند از اینها گذشته تشکیلات فعلی با تصویب نامه هائیکه صادر شده هر و کلبی که مؤثر و متفکر بوده (صحیح است) یک دهکده ای را فرمانداری کرده یک بخش کوچکی را برداشته فرمانداری کرده این که وضع نیشود یک بخش کوچکی را برداشته اند فرمانداری کرده اند تمام آنچه شاید دوهزار نفر جمعیت نداشته باشد و اگر جاهای دیگری هست در ایران که آنها جمعیت زیاد هم دارند استعدادهای این فرمانداری هم بشود دارند ولی برای اینکه آنجا آدم مؤثرتری نبوده آنجا را صرف نظر کرده اند آنجا را نه فرمانداری کردند نه توجهی بآن کردند بحال یک بخش کوچک باقی است ولی نقاط خیلی کوچکی، یک قسمت های کوچکی را آورده اند فرمانداری کرده اند بنده از آقایان سؤال میکنم دماوند استعداد این را دارد که فرمانداری بشود فرماندار حق دارد که بلند بشود پست فرمانداری خودش را ترک کند بیاید در لواحدانات که جزه حوزه مأموریتش نیست صندوق بسازد و نماینده تعویب مردم بدهد (دکتر بقائی - آن حوزه تخصصش است) (خنده نمایندگان) از لحاظ صرفه جوئی در بودجه بعیده بنده این عمل هیئت تصفیه قابل تقدیر است من با افرادی کار ندارم که کی در آنجا کار میکنند زیرا همه آقایان محترم توجه دارند که در دوره گذشته در حدود سیصد میلیون تومان کسر بودجه داشتیم و در این دوره نمیدانم که این کسر بودجه اضافه خواهد شد یا از سیصد میلیون کسر خواهد شد مسلماً باگشاد بازبانی که آقای دکتر مشرف نفیسی در سازمان برنامه خواهند کرد باین سیصد میلیون اضافه خواهد شد و ما هم اینجا نشسته ایم و واقعا میخواستیم یک قدمهای مثبتی برای مردم برداریم یک قدری از مخارج کفاف و بکنیم مملکت کم کنیم و برای مخارج ضروری

یک راهی باز کنیم که در آمدنی پیدا کنیم و شروع به کارهای ضروری و کارهای تولیدی بکنیم شما اگر این استان ها را تقییل بدهید مسلماً چند تا خرج سفره ده هزار تومان یا زده هزار تومان کسر میشود و بودجه چند اتومبیل و بودجه معاون استانداری و بودجه رئیس دفتر استانداری کسر میشود و از این قبیل بودجه ها و از این راه در سال ممکن است یک مبلغ مهمی صرفه جوئی در بودجه مملکت بشود و صرف کارهای عام المنفعه بکنید یا ممکن است بپرد مردم بوشهر بخورد یا بپرد بندر عباس بخورد یا آن جاهائی که واقعا مردم آن جا ها با نهایت حسرت دارند زندگی میکنند بپرد آن ها واقعا بخورد، شما میدانید در تمام ایران از هر جائی که بیشتر زندگی رقت بارشان جلب نظر مردم را میکنند نواحی جنوبی ایران است (صحیح است) بقدری وضعیت آن جا بد است، وقتی که انسان میشنود واقعا مشغوش میشود که چه طور مردم با ماهی مردار دارند زندگی میکنند خون گوسفند میخورند علف میخورند، هسته خرما میخورند مثل حیوان گاو آهن بخوردمی بندند آنوقت ما برای این ها میخواستیم یک کاری بکنیم، کارچه جوری میتوانیم تهیه کنیم باید یک فکری بکنیم که مردم این مملکت یولی را که میبهند صرف این مملکت بشود از مخارج تجملی کسر کنیم و صرف مردم تراخی جنوب ایران بکنیم که آنها جلای وطن نکنند شما آن طرف ایران ملاحظه میفرمائید آن مردمی که در کویت و بصره هستند چه زندگی مرتب و منظم و چه جور در کمال آسایش و راحتی زندگی میکنند و این طرف چقدر مردم در نهایت حسرت و بدبختی زندگی دارند میکنند، این عدم تعادل برای این است که مرکز و حکومت مرکزی توجهی بپرد دور افتاده مملکت خودش ندارد آنها می بینند که زندگی ندارند دائم مهاجرت میکنند برای جلوگیری از این مهاجرت باید بحال آنها رسیدگی کرد رسیدگی بحال آنها این است که باید کار های تولیدی برای آنها تهیه کرد و به آنها اهمیت داد و ۴ تا کار مفید برای آن ها کرد که علاقمند بشوند و بمانند و فرار نکنند از این راه بنده خیال میکنم یک صرفه جوئی در بودجه دولت شده و دولت بتواند از این مبلغ یک مقدارش را بپرد بدبخت اختصاص بدهد، و از وجود محترم آقای وزیر کار استفاده میکنم و از ایشان سؤال میکنم که از هیئت دولت بیروند و بمجلس شورای ملی جواب بدهند که بچه مناسبت نگذاشتند تصبیات هیئت تصفیه بوقع اجرا گذاشته بخود، والا نام کسانی را که هیئت تصفیه مشمول بند (ج) کرده اند برای استحضار بمجلس شورای ملی بیاروند و در ثانی چه اشخاصی مانع شدند از این عملیات و تصبیات هیئت تصفیه بوقع اجرا گذارده نشود اما از لحاظ اصول که بنده با کلیات این لایحه مخالفم بنده خیال میکنم مجلس شورای ملی ایران یک قانونی وضع کرده است اختیاری داده به هیئت تصفیه که سازمان وزارتخانه را بدهد و کارمندان زاید را بیرون کند الا امروز مجلس شورای ملی آمده است و میگوید

که این تصبیی را که شما گرفتید کان لم یکن است و این عمل درست مثل این میماند که یک محکمی ای بیاید و یک حکمی را صادر کند، یک محکمی که صلاحیت قضاوت داشته یک حکمی صادر کرده مجلس شورای ملی یک قانونی میگنارند که این محکمی که صادر کرده کان لم یکن است این در صلاحیت مجلس شورای ملی نیست محکمه بالاتری باید بگوید که حکم آن محکمه کان لم یکن است بنابراین تصبیی را که هیئت تصفیه گرفته است طبق یک قانون بوده که مجلس بآن اختیار داده و امروز هم مجلس نمیتواند این اختیارات را از او سلب کند علاوه در تقسیمات قانون کشور ما یک نبره ای داریم که آن نبره ۱۶ است تصور میکنم که میگوید هیئت دولت میتواند در تقسیمات کشور تجدید نظر کند و هر جائی را تصویب میکند بشهرستان و غیره تبدیل نماید این اختیارات هیئت دولت است دولت هیئت تصفیه را انتخاب کرده است پس بنابراین اختیارات هیئت دولت تفویض شده است باین هیئت تصفیه و هیئت تصفیه هم بموجب قانون بوجود آمده است بنابراین کاری را که هیئت تصفیه کرده کاملاً در صلاحیتش بوده است و از لحاظ صرفه جوئی بودجه هم بعیده بنده کار خلاق نکرده است همه آقایان معتقدند مخصوصاً آقای حاذقی فرمودند که ما از لحاظ بودجه ای که برای سازمان برنامه در نظر گرفته شده است که بهر شهرستان یک مبلغی بدهند تا اینکه صرف عمران و آبادی شهرستانهای کوچک بشود و این طرح را نداده ایم که بخواهیم جلوی این کارها را بگیریم، شما برای عمران و آبادی این مملکت احتیاج ندارید باین که برای شهرستان یک قانونی وضع بکنند یا بیابند پیشنهاد کنید و تصویب بکنید که بهر شهرستانی که این قدر جمعیت دارد اینقدر این مبلغ صرف عمران و آبادی بشود کسی مخالفتی ندارد این لزومی ندارد که یک نفر استاندار و یک فرماندار و یک بخشدار و فلان، برای یک شهر کوچکی ایجاد کنید و سر بار بودجه مملکت میکنند با آبادی و عمران کسی مخالفت ندارد هر طور ممکن است آقایان اقدام بکنند و اصلاحش بکنند که از لحاظ عمران و آبادی مملکت بودجه ای را که سازمان برنامه در اختیار دارد بهر شهرستانی که جمعیتش مثلا ده هزار نفر، هشت هزار نفر است این مبلغ را تخصیص بدهند این را کسی مخالفتی ندارد بنده هم موافقم و لسی روی این اصول بنده و رفتنای جبهه ملی نمیتوانم با این طرح موافقت کنیم و امیدواریم که آقایان هم یک کاری که بعدها اسباب زحمت بشود یعنی یک وظیفه ای را یک قانونی را که مجلس گذرانده و وظیفه او نیست که مجدداً درش تجدید نظر بکنند این سابقه را ایجاد نکنند و این باب را مفتوح نکنند که هر روز یک قانونی را مجلس بگذرانند که رأی فلان محکمه از اعتبار ساقط است و این یک وقتی ممکن است باعث زحمت آقایان بعد از این باشد این هم مزاحم آقایان نیشوم.

نایب رئیس - آقای دهقان موافقت فرمائید دهقان - صحبت هائی که نماینده محترم تهران

در باب مخالفت با طرح تقدیمی در این جایان فرمودند از لحاظ کلیات گمان میکنم همه اش صحیح باشد و مورد موافقت همه هم هست ولی مربوط باین طرح تقدیمی نیست برای اینکه طرح تقدیمی تقریباً میخواست بگوید که هیئت تصفیه برخلاف قوانین مصوبه گذشته مجلس شورای ملی حق نداشته است تصبیی اتخاذ کند و تصبیی را که راجع به محدود کردن استانها و شهرستانها اتخاذ کرده است خلاف اختیارش بوده است و خلاف قانون تقسیمات کشور است (صحیح است) بنده هم مثل شما آقای مکی معتقد هستم که در قانون تقسیمات کشور یک عیبی هست باید نشست آن عیب را رفع کرد بنده و همه آقایان معتقد هستیم که هیئت تصفیه ما مطابق اختیاراتی که در دوره یازده نمایندگان دادند باو که دستگاه دولت را از افراد نایک تصفیه کند باید بوظیفه اش عمل کند (صحیح است) ما همه این انتظار را داریم و متأسفانه این انتظار ما هم تاحالا برآورده نشده ولی این را هم باید گفت که بیرون کردن مستخدمین دولت که حالا میر ما نشان همان حقون است بدون جهت و بدون این که تصیری داشته باشد صلاح نیست و چنین خیالی را کسی ندارد باید دولت ها و دستگاهها کار ایجاد کنند تا کسی دنبال استخدام کارهای دولتی نرود در سال ۱۳۱۹ و ۲۰ آقای شوشتری در سال ۱۹ کارهای آزاد سرفعلی داشت (صحیح است) مستخدمین حاضر بودند یک چیزی هم دستی بدهند و از ادارات دولتی بیرون برونو قید استخدام از گردنشان برداشته شود، آقای وزیر محترم کار این جا هستند عرض کنم دولت ها باید ایجاد کار کنند برای مردم تا این که مستخدمین خود نشان بطیب خاطر برونو دنبال کار آزاد و الا شش یک مستخدمی را که در زندگی هیچ گناهی نکرده هیچ قصوری نکرده است حالا شما به عنوان تصفیه بیابید دست او را بگیرید بیندازید بیرون با یک مشت هائله آقا این صحیح است ما هیچکدام چنین نظری نداریم، ما نظیرمان در آن دوره و در این دوره و در تمام ادوار این است که دست مستخدمین نایک را بگیرد و بریزد بیرون و هر که هم این کار را بکند دستش را میسوسیم و تاحالا که ما همچو چیزی ندیدیم اما مطلبی را که بنده میخواستم بگویم نماینده محترم در آخر صحبتشان گفتند و آن مسئله مزایائی است که شهرستانها از نظر تشکیلاتی دارند اگر بخش بشوند از این مزایائی که وعده بهشان داده شده معروم میشوند مثلا بنده بهتان عرض کنم که این قضیه بخش شدن امسال که در آذربایجان کمبود غله بود و مردم ایران مخصوصاً در نواحی شمال فوق العاده در زحمت بودند حتی عمدهای مجبور شدند از گرسنگی گاو و گوسفندانشان را بفروشدند و دهانشان را ول کنند برونو در یک جانی که نان خالی گیرشان بیاید بنده برای چند بخش مربوط به خلخال تقاضای مساعدت غله کردم همانجائی که در سالهای پیش غله خودش را به تهران و جاهای دیگر میداد گفتند چون بخش است نیشود و بخش باید برود بیزد یعنی آن

